

Mirosław Pawełczyk (red.),
Współczesne problemy bezpieczeństwa energetycznego.
Sektor gazowy i energetyczny,
Wydawnictwo Ius Publicum, Warszawa 2018, ss. 560

I. Wprowadzenie

Monografia pt. „Współczesne problemy bezpieczeństwa energetycznego. Sektor gazowy i energetyczny”, której redaktorem naukowym jest Mirosław Pawełczyk dotyczy niezwykle istotnego i żywotnego zagadnienia z zakresu publicznego prawa gospodarczego. Jak się powszechnie uważa, sektor energetyczny odgrywa obecnie rolę „krwioobiegu”, dzięki któremu możliwe jest nie tylko prawidłowe pod względem ekonomicznym funkcjonowanie gospodarki, lecz także, co nie mniej istotne, urzeczywistnianie rozwoju społecznego. Z natury rzeczy więc energetyka, a zwłaszcza bezpieczeństwo energetyczne musi stale leżeć w obszarze szczególnego zainteresowania właściwych organów państwa. Przy czym zauważyć należy, że nie jest możliwe jednorazowe określenie katalogu działań wystarczających dla zachowania właściwego poziomu bezpieczeństwa energetycznego. Wobec rozwoju technologicznego, technicznego, społecznego oraz ciągle zmieniającej się sytuacji geopolitycznej konieczne jest modyfikowanie uprzednio przyjętych założeń. Działania podejmowane w ramach środków zaradczych muszą posiadać charakter wielopłaszczyznowy, tj. uwzględniać aspekt podmiotowy, przedmiotowy, przestrzenny i temporalny bezpieczeństwa energetycznego. Ich spoiwem powinny być natomiast normy prawne, których treść dawałaby możliwość podejmowania adekwatnych przedsięwzięć, np. o charakterze regulacyjnym.

Przedstawiona do recenzji monografia realizuje w swojej treści przedstawione wyżej ujęcie bezpieczeństwa energetycznego jako zjawiska wieloaspektowego. Świadczy o tym zarówno dobór tematyki poszczególnych części opracowania, jak i jej struktura wskazująca na konieczność wyodrębnienia, także w ramach ujęcia prawnego, detali posiadających fundamentalne znaczenie dla działań państwa w przedmiotowym obszarze.

II. Charakterystyka treści

Bez wątplenia opracowanie pt. „Współczesne problemy bezpieczeństwa energetycznego. Sektor gazowy i energetyczny” jest odpowiedzią na wciąż niesłabnące zainteresowanie tak doktryny, jak i praktyki prawa problematyką prawnego aspektu bezpieczeństwa energetycznego. Podjęcie tego tematu jest więc z całą pewnością zasadne, tym bardziej że zmiany, jakie zachodzą w ramach sektora energetycznego stawiają coraz to nowe wyzwania także w obszarze prawnym. Kontynuowanie rozważań w tej dziedzinie prowadzonych przez doktrynę prawa przy udziale przedstawicieli organów administracji, przedsiębiorstw energetycznych oraz przedstawicieli korporacji prawniczych daje możliwość rzetelnego identyfikowania najważniejszych problemów prawnych w obszarze szeroko pojętej energetyki. Przyjęcie metody opartej na współpracy środowisk prawniczych musi zasługiwać na uznanie. Dzięki temu także recenzowana monografia zarówno

pod względem treści, jak i formy stanowi udaną analizę najważniejszych problemów związanych prawnym aspektem bezpieczeństwa energetycznego.

III. Charakterystyka struktury monografii

Monografia została podzielona na pięć części wyodrębnionych ze względu na wyraźnie dające się zidentyfikować kryteria przedmiotowe. Odnoszą się one do najbardziej istotnych zagadnień prawnego aspektu bezpieczeństwa energetycznego.

W części pierwszej, zatytułowanej „Bezpieczeństwo energetyczne w sektorze gazowym” skupiono się na takich zagadnieniach, jak dywersyfikacja dostaw gazu ziemnego z zagranicy, prawnych podstawach wytwarzania biogazu w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego oraz roli magazynowania gazu ziemnego w zapewnieniu ciągłości jego dostaw. Wskazana tematyka odnosi się do najbardziej aktualnych problemów sektora gazowego. Wykazuje przy tym doniosłość prawnych zagadnień związanych z zasadami jego funkcjonowania.

Część druga opracowania została poświęcona bezpieczeństwu w sektorze energetycznym. Wskazano tu m.in. na rolę bezpieczeństwa energetycznego w zapewnieniu bezpieczeństwa państwa, określając przy tym zakres pojęciowy tego zagadnienia. Dalej odniesiono się do kwestii prawnego znaczenia Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w obszarze energetyki oraz kwestii bezpieczeństwa energetycznego w sektorze ciepłownictwa. Należy zwrócić uwagę, że wskazana tematyka porusza istotne problemy funkcjonowania rynku energii w Polsce, identyfikując przy tym konieczność ciągłego aktualizowania siatki pojęciowej w ramach prawnego ujęcia bezpieczeństwa energetycznego oraz odnosząc się do możliwości implementacji nowych instytucji w tym obszarze.

Trzecia, najbardziej rozbudowana część monografii porusza tematykę prawnych instrumentów zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego. Omówiono w tym miejscu m.in. zagadnienia związane z prawnymi aspektami funkcjonowania rynku mocy. Wskazano również na problematykę realizacji inwestycji celu publicznego z zakresu energetyki oraz wpływu opodatkowania elektrowni wiatrowych na bezpieczeństwo energetyczne Polski. Istotnym, szczególnie w kontekście nowych założeń polityki energetycznej państwa jest odniesienie się do zagadnienia infrastrukturalnych wyzwań rozwoju elektromobilności. Ważnym elementem tej części opracowania jest również zaprezentowanie problematyki służebności przesyłu jako tytułu prawnego do korzystania z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzej nieruchomości.

Część czwarta przedstawia rolę Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki w zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego. Wskazuje się tu więc na cechę niezależności tego organu jako podstawowej przesłanki wykonywania regulacji sektora energetycznego, a przez to również gwarancji zachowania bezpieczeństwa energetycznego. Przy czym zwraca się tu również uwagę na wpływ Prezesa URE na funkcjonowanie rynku energetycznego szczególnie w obszarze wdrażania konkurencji również poprzez nadzór nad niezależnością jego uczestników oraz przejrzystością zawieranych na nim transakcji.

W części piątej recenzowanej monografii, zatytułowanej „Prawnoporównawcze aspekty bezpieczeństwa energetycznego”, zawarto charakterystykę rozwiązań prawnych w dziedzinie energetyki obowiązujących w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Poruszono więc w tym miejscu problematykę tworzenia zamkniętych systemów dystrybucyjnych, energochłonności gospodarki,

aspektów wykonywania nadzoru właścicielskiego nad przedsiębiorstwami energetycznymi przez państwa członkowskie oraz prawnych aspektów realizowania inwestycji w zakresie siłowni wiatrowych typu *offshore*. Na szczególną uwagę zasługuje również opracowanie dotyczące tworzenia konkurencyjnego rynku energii elektrycznej Ukrainy w warunkach integracji z Unią Europejską.

IV. Podsumowanie

Dokonując oceny sposobu ujęcia problematyki opracowania umiejętnie i interesująco łączącego kwestie teoretyczne i praktyczne, należy zauważyć, że z pewnością znajdzie ona uznanie Czytelników. Wysoko należy ocenić przyjętą przez Redaktora koncepcję struktury monografii, tj. znajdującego swoje merytoryczne uzasadnienie podziału na pięć części wskazujących na najistotniejsze z punktu widzenia prawnego aspekty bezpieczeństwa energetycznego, czyli regulacje dotyczące sektora gazowego, elektroenergetycznego oraz zagadnień prawnoporównawczych oraz pozycji ustrojowej organów regulacyjnych.

Recenzowane opracowanie bez wątplenia spełnia standardy stawiane monografiom naukowym. Stanowi nowe, oryginalne i wartościowe dzieło uzupełniające dotychczasowy dorobek doktryny w dziedzinie prawnych aspektów bezpieczeństwa energetycznego.

dr hab. Michał Domagała

Katedra Nauki Administracji

Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji

Katolicki Uniwersytet Lubelski

e-mail: mdomagala@kul.lublin.pl